

Мана чидлин булг

Мана орн-нутгин оln келн-
ämtнә ах-дү болдж уурлгын
болхла, социалистическ обще-
ствиг уралан йовулдж йовхн
лавта болджана. Тегәд чигн,
советск әмтс тер уурлгынәсн
чидл авч, КПСС-н XX-ч хур-
гин болн терунә хөбн гарсн,
партин болн правительствин
шинидврмүд күцәджәцхәнә.

...1957 джилин май сар. За-
падн района „Пролетарская
победа“ гидг колхозин 4-ч
комплексн бригадт түрүн 12
хальмг Өрк-бул, гарси-төрсн
газрурн ирцхәв. Урднә бәәсн
колхозникуд—орсмуд, ахир-
дүурән тосджахшнәг телниг
тосцхәв. Шведенко Федор,
Куминченко Егор, Седых Евдо-
кия, Лейко Ксения болн нань
чигн колхозникуд кесг хальмг
Өрк-булиг эврәннә гермүдт
өрүлцхәв.

—Уутъхн болвчн, гундл уга
болх, йир юугъарчн дөнъхн
санатавдн,—гидж бәәрн улс
келцхәв. Шин ирджәх улст
терунәс улү дөнъг уга болджа-
на. Цаарандн болхла, кол-
хозин парвләнчн, колхозни-
кудчн дөнъгән улм элвәцхәв.
Т хаалгәд—мана орн-нутгин
дорд захас, Хальмг танъгчд
иртлән, зәрм ирджәх улс цаг-
зуур эдлврәр хәтәр болцхәв.

Энүнднчн колхозин парвлән
болн ахлачн Дедов Федор Ива-
нович дөнъгән өгцхәв. Туру-
зүдүгыннә колхоз эврәннә хот-
хоолн складас, тасрхан уга
болгъсн өдмгәр, махар, тосар,
усәр болн оньгданчн хот-хо-
олар дөнънв. Терунәс талдан
олн Өрк-булмүд, хәрү өгггын
угагъар колхозас 1,5-ад, 3-
ад центнер цагъан гуйрин бу-
удә авцхәв.

Дулан өдрмүд экләд болс-
нас нааран, коммунист П. Ф.
Астанина гарджах 4-ч комп-
лексн бригад бәәх Малый гидг
күутрт әмтн бәәдг гермүд
тосхлгын өргәр делгрв. Шин
ирсн улс эврәннә гермүд бәрл-
гәнд әлднә болвчн, ик чигн,
бичкн чигн кергт,тер күутрин
бәәрн орс улсин дөнъ-нөклт
багтад бәәцхәв. Бригадир Ас-
танина луудврт багтдж, шин
ирсн колхозникудт гер бәрдж
өглгәнд Нечепуренко Галина,
Ломакина Вера, Цыганко Клав-
дия, Коваленко Раиса, Будко
Раиса түрүн болдж шуңцхәв.
Тер улсин шавр кирпич келг-
нд орлснднә хальмгуд Дар-
баков Бадм, Бакинов Анато-
лий, Гаврилов Алексей, Дор-
бинов Николай, Михайлов
Александр—эдн ик гидгәр
ханцхәв.

Малый гидг күутрт хальмг-
орс-уга, ни-нищнәгүу кевәр,
көдлмшән келдәд бәәцхәнә.
Кен-негндән кергтә цагтнә,

дөнъ-нөкд болцхана. Лысак
Алексей гиггәд бәәрн күн
бийлән гер бәрхд хальмгуд
Ульдинов Николай болн Гав-
рилов Алексей хойр чидл
күрмгәрн нөкд болцхәв.

Өдр, сар дөнъгәд, оln келн-
ämtнәс бурдсн ни-нищнәгүу
Өрк-бул болдж, тосхлтин кө-
длмшт килмджтә кевәр көдл-
цхәв. Тәрә хурахин өмн тос-
хлтин көдлмшиг багърулдж
авхмн гисн саната улс, сед-
сидән сән кевәр күрцхәв. 9
гермүдиг чиләггәд, хальмгуд
ордж одцхәв, үлдсн 7 гернә
белн болджана. Теднәс нань
бәәрн 6 улс герән бәрдж
чиләцхәв.

Белн болсн гер болгын га-
зак үзмлжәрн куунә седкл
байрлулм сәәхн. Урднә бичкн,
Малый гидг күутр, ода болх-
ла өсәд-өргджәд, шин-шин
гермүдәр кеерәд бәәнә. Бәәрн
улс хуучн гермүдән хамхлад,
шинәс гермүд бәрджәнә.

—Эн хавр уульцин ут тур-
шарт тәрсн модл йир сән гид-
гәр ургәдж бәәнә. Удл уга,
мана Малый гидг бичкн күутр
бичкнәрн бәәггәд бәәхм биш,
ик гидг нер зуух зөвтә, гидж
тер күутрихн келцхәв. Тиим
болхнә лавта.

Өрк-булд, джиргъл-бәәдл
биш, хальмг-орс улсин ни-
нищнәгүугиннә колхозин кө-
длмшт узхлә байрта болна.

Лысак Петр Макарович урч
болдж, Гаврилов Алексей халь-
мгта көдлдж бәәнә. Малый
күутрт иртлән Алексей болхла
урна тусд медрл уга бәәсн би-
йнә, ода болхла йосар урлна.
Тер тоот болхла Петр Мака-
рович, эврәннә гаргъсн көвүн-
шнә дурлдж, Алексейд урна
тускиг дасхсна нилч болджа-
на.

Ах хөбч Горобец Григорий
Дмитриевичин нәәднр хөбдин
отар колхоздан сәәнд йовна.
Хөбчнр болхла эврәннә көдл-
мшән килмджтә кевәр кеггәд,
хөбднә таргын-цатхлнә, гару,
гем-зовлнә уга бәәцхәнә. Тер
бригад хөд үзлзх кошаран
белдәд, дулан хаша-хаац ши-
нәс бәрәд, хөд идх өвсән бел-
ддж үзлзнглән хурав. Тер
тоот көдлмшт хөбчнр Дарба-
ков Бадм болн Овинова Пе-
лагей хойр бас ик күчән өгц-
хәв. Тегәд чигн, бригадир ур
Астанин, колхозин ахлач ур
Дедов болн нань чигн специа-
листнр дурлдж мактцхана.

Шинр колхозин парвлән
Дарбаков Бадм чинртә төр,
нег отар иргүд өгч, хөбч ору-
лв. Ур Дарбаков келв:—Эв-
рәннә багш Горобец Григорий
Дмитриевичин заасн заавр бо-
лн дамшлтиг цугтнә олздлж,
даалгъсн даалгъвриг күцәхв.

Келсн угнә, энунә кесн көд-
лмшәснә холд оч бәәхш. Он-
чта кевәр көдлснднә ур Дар-
баковиг колхозин парвлән мө-
рәлв.

Саалин укмудин 2-ч фермд
орс күукуллә хамдан саальчнр
болдж бәәх хальмг күукул Улу-
зганова Мария болн Докурова
Вера хойр көдлнә. Хойр сар
хооран Мария Вера хойр үкр
яггдж саалгинә меддг уга
бәәдж. Ода болхла эн хойр
күуки килмджтә көдлгг ул-
син тоод йовцхана. Тер хойр
күукид чикәр, үкр яггдж саах,
ямаран кевәр асрдж-хәләхд ик
дөнъгән бәәрн улс, хуучн
саальчнр өгцхәв.

—Бидн Верата хоюрн ик гид-
гәр, цуг саальчнрт болн мана
ах саальч Фоменко Аняд хан-
джанавдн,—гидж Улузганова
Мария келнә.

Нищнәгүу, байрта кевәр
бичкн күутрин багъчуд эв-
рәннә сул цаган олзлна. Бу-
рул болад оркхнә, күутрин за-
хаснә зах күртл баянд украин-
ск утар татсн дул чигн, шу-
лун-шудрмг, сергмджтә орс
болн хальмг бичгыннә айсмуд-
чн орулад татад, хальмг кө-
вүн орс күукилә, орс көвүн
хальмг күукилә эрглдәд биил-
лдцхәнә.

Ни-нищнәгүу кевәр алык
келнә болв чигн багъчуд кол-
хозин көдлмш келләд, хам-
дан наадад-инаггәд йовсн, бий-
синнә хоорн-хооридан келх-
күундхднчн, дурн-седклднч-
чн зокалта болджана.

Тиигх чигн зөвтә. Соци-
алистическ тосхлтд, тиим өбр-
хн, алыкчн келн-әмтс, нег
иджл джиргълтә-байрта бәә-
хнә ил.

„Пролетарская победа“ гилг
колхозин 4-ч комплексн бри-
гад үвлин малин хот белдлгн-
нә сара көдлмшин дөрлдәнд,
намрин тәрә тәрлгәнд, алыкднә
болвчн түрүнд йовлгннә бол-
хла, орс-хальмг уга цугъар
чидл-эрдмән негдүлдж, нег ни-
нищнәгүу Өрк-бул болдж
көдлснә аш болджана. Тедн
болхла мах, ус, тос болн нань
чигн малин эдл-үш элвәх-
мн гисн Коммунистическ пар-
тин дуудврт хәрү гидж, шин
днилврмүд бәрдж, Алдр Ок-
тябрин 40-ч джилә өбнд бел-
дджәцхәнә.

И. МИЮСОВ.
п. Башанта.